

NAPREDNJAK

NEJUNAČKOME VREMENU U PRKOS!

RUKOPI SI SE NE VRACAJU. -
PISMA I POŠILJKE NEPLA-
-- ČENE NE PRIMAJU SE. --
OGLASI SE RACUNAJU 16 PA-
RA PO PETIT RETKU, A ZA
VIŠE PUTA PO POGODBI.
PRIOPĆENJA I ZAHVALE 20
-- PARA PO RETKU. --

Pretpлата: za Šibenik (donošenjem kući) godišnje Kr. 5.— za Austr.-
Ugarsku Monarhiju godišnje kr. 6.50 — za inozemstvo godišnje kr.
8.50 — Pojedini broj u mjestu 8 para, vani 10 para.

IZLAZI SVAKOG PETKA.

Odgovorni urednik: A. - VJEKOSLAV TRINAJSTIĆ.
Izdavač, vlasnik i tisak „Pučka Tiskara“ D.r V. Iljadica i drugovi
u Šibeniku.

Naše žrtve.

Rim, veljače 1913.

Zacijelo nijedan omladinski pokret nije nosio na sebi toliko očiti znakovi svjesne hrabrosti, koliko ovaj naš nacionalistički u kratkome životu od nepune godine. I možda upravo zato jer je najmanje plod naših otaca, jer je najmanje nastavak njihovih ideja, jer je isključivo samostalan, svoj, svrže, mladenački, jer ničim ni ne miriše na odvratno nezadovoljstvo jeftinih patriotskih navijača i nazdravljača, on nije samo ružno gledan od tih naših društveno najmoćnijih a nacionalno najsmiješnijih, nego je vrlo ozbiljno proganjan: od vlasti. Da jednako ne spominjemo one možda najmlaglje stanovnike Mitrovice, mi ćemo da sjetimo naše drugove na Antonija Filipića, nezadovoljnika kakvog zimsko sunce naše Hrvatske rijetko grije, koji i poslije svojeg tromjesečnog tamnovanja, nakon što je stvorio neprispodobivo bujan život u zadarskoj srpskohrvatskoj omladini, svejedno radi, piše, osjećajući za narod plamenike no prije; odmah pored njega, jednako čestitog i neustrasivog, i ako na oko mirnog, vidimo Antu Čurina, učitelja, koji osjeća, nacionalistički nadasve; evo zatim i Ivana Alfirevića: i nakon petmesečnog iskušenja, nije se slomio pred mukama tamnice, osame i neizvjesnosti, koja naročito izjeda temperamentne duhove kakav je ovaj; evo nam i Augustina Ujevića, koga — izgleda — dvostruko tamnovanje, učini još opasnijim po sve one, koji njegove članke ne čitaju baš najragje. Nijesu ovo sve žrtve. Ima ih još, ima ih; manje su Tomašić, Cihlar i t. d., ali čine svima nama čast. Ima ih van tamnice, u školi, u kući, u društvu. Od društvenih nijesu male one A. Bega i P. Mitrovića, dvaju mladih doktora, koji mogu da budu uzor mnogim i mnogim našim karijeristima bez viših i duševnih ambicija ne samo svojim solidnim životom, čestitošću, dobrotom, društvenošću, nego i svojom inteligencijom i kulturom.

Naročito smo htjeli da potsjetimo naše

drugove na jednu mladu žrtvu, koja nije zabilježena i za koju se nitko nije bio zauzeo. To je I. S. Njega su izbacili iz škole, jer se kod nas vrlo često izbacuje u društvenom i nacionalnom pogledu najragje ono, što vrijedi. S. vrijedi kao značaj, kao nacionalista, koji se ne da zamisliti bez čeličnog značaja i bez mara i agilnosti. To su sjajne osobine, ali njih najmanje uvažavaju školski zakoni i zborovi i zato je S. izbačen kao bundžija, po državu i školu opasan čovjek. Ne spominjući za danas glavni razlog njegovog izгона kao ni razlog, zašto je opet bio primljen u školu, ove su osobine ipak glavne, koje taj izgon požuriše. Te osobine uopće i svuda požuruju progone sa svih strana, no pored toga one besvjesno požuruju jedan už i čvršći zagrljaj ove najosamljenije, ali i najsrčanije omladine, požurujući tako i dozrijevajući onih svetih plodova, zbog kojih se ona dala na ovaj život, koji nije bez muka, koji traži požrtvornosti od svih nas i za sve nas.

Sve ove žrtve kao i one manje mogu da budu mjerilo našega rada. One pokazuju da je on valjan i po narod koristan, da je nesebičan, da je čestit, moralan, hrabar, da ima sve krjeposti, koje drugi pokreti i starijih generacija, no je naša, nemahu, imajući ponajviše slabina i mana u tome pogledu. Pa kad smo eto tako stisnuti odozgo i odozdo, kad još među samim našim ocevima ima i takovih, koji nas drže ocoubojicama, razbojnicima i kad ima i takovih, koji su spremni da nas sutra pošalju na klanicu, koja ne će biti naše Kosovo, nego sasvim nešto drugo, zar da se mi sami ne zblizimo jače i ne zavolimo snažnije, pomažući se međusobno, srčano, svi mi, za sve nas, za Naciju?!

Krajnji su časovi, da ozbiljnije pomislimo i na naše žrtve; jer bude li i dalje išlo ovako počeo će da nastaje klonulost. Iza svih velikih akcija slijede reakcije, unutarnje stagnacije. A naš je rad bio u svome početku možda i previše vihorski započet.

Naše bilješke.

Zadnji broj „Naprednjaka“ nije mogao izići radi nekih tehničkih neprilika i neurednosti u tiskari. Ovaj broj izlazi radi istih razloga na dvije stranice. Dođući će brojevi izlaziti redovito, potpuni i snabdjeveni vrsnim štivom i bilješkama, interesantnim koli za omladinu, toli za širu čitalačku publiku i naše gradjanstvo — uvijek u naprednom i bojovnom duhu. Stoga se ponovno i najtoplije preporučamo svim slobodoumnijim i neodvisnijim rodoljubima.

Arnautki kongres u Trstu.

Trebalo je da divlji Arnauti pokažu Evropi, kako imaju i svoju osobitu inteligenciju, te da i oni mogu držati kongrese (koji svršavaju sa tučnjavama), pa odabraše mjesto Trst u Austro-ugarskoj monarhiji. Okupilo se, da vijećaju o velikoj Albaniji, protiv koje su se oni isti borili u redovima Turske vojske. Kad ih je saveznička vojska oslobodila, — uz vrlojeftinu pomoć stare Evrope koja im je stvorila Albaniju — eto zbilja pokazao ovim divnim kongresom, da zaslužuju biti kulturni nosioci tugijskih ambicija i tuge despotske samovolje. Tome i takvome shvaćanju nacionalizma, tome i takvome radu u ime nacionalizma, kad se aranžira kongres iz stanovitiht fondova, mi se ne možemo radovati. Ipak mi im želimo sreću, koju zastalno ne će imati: da uživaju naime plod svoje velike muke, da steknu svoju nezavisnost.

Ovo su eto karakteristike tog velikog kongresa za još veću Albaniju: „Albanci“, pravi sinovi velike Albanije, srame se govoriti svojim jezikom, ili bolje nemaju svoga jezika; Nijemci ih preko svojih izaslanika zovu svojom „braćom“ a Mađari svojom „krvnom braćom“. Pa da nijesu ti Arnauti sretni?

Eh, radovati će se tome neki saveznici, — „Kulturträgeri“!

U trećemu broju (1. februara) „Srpskog Književnog Glasnika“ g. D.r Jovan

Skerlić, poznati i naš srpskohrvatski najbolji kritičar, u članku „Novi omladinski listovi i naš novi naraštaj“ opširno se bavi ovim našim pokretom, gdje nalazimo najbolje i najpohvalnije riječi i o našem radu oko „Naprednjaka“. Od dođućeg broja unapred preštampavat ćemo cio članak.

U šestome broju „Slobodne Tribune“ u Americi preštampan je naš članak „Pomoćimo Ujeviću!“, a iza toga uredništvo tog lista napisalo je dosta opširan i simpatičan poziv na sve naše srpskohrvatske kolonije u Americi, da se potpomogne ovu smjelu i borbenu Ujedinjenu Nacionalističku Omladinu. Ovakove riječi od naših otaca, braće i sestara, koji nas tamo u slobodi mogu jedino pravo da shvate, dolazi nam kao jako dobri poticaj na još veći i požrtvovniji rad.

Preporučamo slike: Svečani ulazak kralja Petra u Skoplje i Osvetnik Kosova (kralj Petar kao 18. godišnji mladić i kao četnik ustaša u Bosni i Hercegovini), koje izraguje Litografski zavod Mirka Miloševića u Sarajevu (Kračula ul. 17.), a zapadaju po 1.50 Kr. komad (preprodavačima 30% rabata).

Još: Kosovo, 1912. — Inkiostri. Veoma lijepa alegorija na osvetu Kosova. Komad 4 krune. Više od četiri komada po 3 krune.

Ovo je zadnji broj što šaljemo i povjerenicima i pretplatnicima, koji ne urediše račune s nama. Poslije petnajest dana pozvat ćemo u listu sve one po imenu, koji ne odgovoriše svojim dužnostima, a tražit ćemo dug drugim srestvima. Ovo je naša zadnja poruka.

Administracija „Naprednjaka“.

FEUILLETON.

Apoteoza Pobedi.

I.

Bran. Miljkoviću.

O, bolje ...

O bolje, stoput bolje je umreti časno i lepo i bez poniženja, nego li slabo plakati i kleti žalosnu sudbu prošlih pokolenja.

O bolje, stoput bolje je umreti. Iz naše smrti Život nek se rodi, nov život svima što u ropstvu čame. I kao Febus koji Sunce vodi Smrt, topla, neka u krajeve Tame prospe nam krv... Da se Sunce rodi.

O, toga sunca svi smo željni davno. Jer našto život u okove sputan bez šireg maha, bez poleta... Slavno mreti nam treba. Il' gavran zloslutan graktaće opet, kao što je davno

nad leševima palih vitezova. — Slobodni, i mi mirno ćemo pasti nad ruševinom vekovnih nam snova,

ili će dane slobode i časti doneti krv novih vitezova.

O, bolje, stoput bolje je umreti časno i mirno i bez poniženja, nego li slabo plakati i kleti žalosnu sudbu prošlih pokolenja. — Bolje, o stoput bolje je umreti.

M. P.

Victor Hugo:

Furtimaškim novinarima.

(Prevod posvećen „Jedinstvu“ i „Danu“).

Jer ste, mumljajući večernje, žezin i vigiliju, zlopotrebljujući boga, koji sanja u dnu nebeskog svoda, bezočno otvorili butigu usred božanskog evanđelja;

jer biste prisilili Isusa da pograbi šibu, vi gnusni dućandžije izašli kozna otkuda; jer nosite na pazar svetih djevičica, za čemu sa čudom, bez čuda za baniu;

jer vi pričate uzasne brbljanje, koje potresa u stare stupove svetih hramova; jer vaš stil zablještuje naočale babuskara i upravitelja;

jer se suknjica nalazi pod vašim kaputima, jer vi mirišite po salu a ne po karan-

filu, jer drljate novinu ližoltarsku, mišljenu od Papafave i pisani od Jelavića;

jer metući pred svojim vratima vratari izmeću na gubrište taj prezreni pamflet; jer vi miješate s voskom duplira vaš užasni loj, što se zelenkasto rastapa;

jer vi sami po sebi sačinjavate jednu vrstu; jer napokon, objeljeni s polja i crni iznutra, kričući: *moj grijeh*, udarajući u bubnje i talambase, s blatom u srcu, sa suzom u oku, s trubom u ustima,

da privučete budale što bezglavo jure na kukavne zamke neumrle laži, vi ste naslonili lakrdijašku klupu Bobôchea na svete stijene oltara.

vi se smatrate u pravu, umaćući u blagoslovljenu vodu tu pandžu što proviruje iz vaše odorne mantije, da kažete: Ja sam svetac, anđeo, djevica i isusovac, ja grdim prolaznike, ali se ne tućem!

Sinje kukavice! vaše pero usred vaših kuća maže, odlazi, dolazi, pije mastilo, vraća žuč, slini, drlja i bljuje, i njegova riganja kaljaju sve do neba!

Vaš nečisti list je poslan da karoca krabulje preodjevne u nosate pripovijednike, što prolaze savjetujući pobješnjelu hajku i razgovaraju u argotu među dva Oremusa.

Vi vriježgajte Duh, pisca u nesnenim noćima i mislioca što sanja na slobodnim vrhuncima; i kada neko pogje k vama da vas potegne za uho, vaša je uhatost izmaknula.

Kada ste turili u svijet pogrdu i laž, vi bježite, vi trčete, vi se otimate pogledu. Svak ima svoje nagone, i zaklanja se ili se nadvine, čuk u rupu, a orao nad nebasa!

Vi, gdje se vi sakrivajte? u koje odvratno sklonište? O bože! tmina — gdje se osjeća da prolaze sva zločinstva — oko vas postaje gušća, i zmija ljutica se šulja i dolazi da vas cjeliva.

Tu vi možete, zmajevi što puzete pod tiskovima, da se valjate po blatu, gdje vas bacaju vaše sklonosti. Sudbina koja je u vaša srca stavila sve podlosti mora da pusti u vaš brlog sve zahode.

Šarlatani hrama, to su vaše uloge! I kada učiv čovjek takovim drugovima iskaže tu neizmjernu čast da im reče: Moji šaljivčine, ja sam vam na službu; ogledajmo se!

— Dvoboju! mi! krsčani! nikada! I ti se razvratnici krste i zazivaju svece u pomoć. Kukavni lopovi, njihov se strah preodjeva u skrupulu, i ti se trovatelji boje da budu ubice. (Svršice se).

Janjina je već kapitulirala. Grci su ušli u grad i zarobili preko 20.000 turaka. I Skadar bi imao kapitulirati ovih dana.

Brošure.

Kao drugi svezak Biblioteke za Naciju izići će već najavljen opažanja A. Bega: „O našoj malenoj Dalmaciji“. D. r. A. Bego, koji je pojedine fragmente ovih svojih zanimljivih opažanja u jednostavnom, svima pristupačnom stilu i formi, dobrim djelom već objavio po raznim našim novinama, odlučio sada da izda tu svoju publicističku radnju — „starom dalmatinizmu na ustuk, nacionalističkoj omladini na razmišljanje!“

Brošura će doskora izaći u formatu sličnom onoj „Beograd bez maske“ od V. Čerine; imat će 30 para. Preporučujemo je najtoplije našoj čitalačkoj publici.

O broširi D. Mitrovića u koliko bi tko mogao krivo shvatiti našu zadnju bilješku, uvrštenu od osoba neupućenih u stvar, imamo da javimo čitaocima na razjašnjenje, da gosp. Mestrović nema nikakva udjela u stvari i da je ista ustegnuta (usljed brzojava gosp. V. Čerine) isključivom molbom gosp. Mitrovića, koji je želio da se ova studija o Mestroviću ne tiska, jer da će napisati drugu.

Iz mjesta.

Izbori za općinsku upravu u Šibeniku obavljani su jutros uz sudjelovanje biranog građanstva (pa i nekih pristaša H. P. N. S. kao gosp. Krste Sunara itd.) Izabrana je *jednoglasno* prvašnja uprava. Načelnik D. r. I. Krstelj zahvalio se je na izboru lijepim govorom uz burno oduševljenje i klicanje svih prisutnih. Ovim jednoglasnim izborom pokazao je i opet naš Šibenik, koliko drži do opće dobrobiti narodne, i do svog nacionalnog ponosa. Mislimo da će ovi općinski izbori imati trajnog uspjeha, bude li objektivnosti i dobre volje kod birane uprave, te će biti dobra lekcija onima gori, što su htjeli da naša međusobna trvenja izrabe na svoju korist, a na golemu štetu naše slobode i autonomije.

Radujemo se od srca ovoj slozi i jednodušnosti narodnoj, koju su porodili događaji *onamo 'namo*, a bolje učvrstiti odjeci istih događaja *ovamo 'vamo*. Osobito nam je pak milo, što je sve prošlo bez icidenata i iznenadjenja, koja su neke crne duše očekivale stoga, što je u zadnje doba među mjesnim pravašima i u jednom djelu općinskog vijeća stalo da zaudara po vosku...

Miramare, kavana, ne bi se imala više zvati Miramare, jer — non si *mira il mare* — radi onih taraba, što će rekbi ostati na vjekove na obali pred kavanom. Ne znamo

da li pomorska oblast misli one grдне daske i onu još grđnju pognutu obalu pred kavanom u opće ikada srušiti. Neka rade što ih volja! Miramarci još žive i živić će vjekova, zalud ponor prijeti pakla...

Nedavno preminula je u našem gradu Marija Paškijević Čikara. Sprovod je bio lijep i dobru pokojnicu cijelo građanstvo žali. S naše strane obitelji izrazujemo duboko saučešće.

Darovaše u fond društva „Kolo“: da počaste uspomenu Jurasa Ive — g. Marko Juras Kr. 2.; da počaste uspomenu Marije Paškijević Čikara — g. Pio Terzanović Kr. 5., g. Niko Marinković Kr. 2., g. Krste Iljadica Kr. 2.

Još je pomenuto društvo primfio od gosp. Peroslava Paškijević Čikara kruna 20, da počasti uspomenu svoje majke.

Društvo svima toplo zahvaljuje.

LADJA NA MOTOR

duga osam metara, motor americkanski 11 HP. nova, elegantno sgrađena,

PRODAJE SE ODMAH.

Za informacije obratiti se: F. III AMIGONI, Trst.: Via Madonna del Mare 6, p. t.

Čast mi je javiti p. n. cijenjenom općinstvu, da sam otvorio u „Širokoj Ulici“, u prizemlju kuće R. Vlahov, svoju moderno uređenu

SLASTIČARNICU

opskrbljenu najbiranim slatkišima, kao što i inim predmetima, koji u slastičarnu spadaju: Izragujem na potpuno zadovoljstvo sve vrste slatkiša prigodom ženidbe, krštenja i t. d.

Preporučam za mnogobrojni posjet i bilježim se 7 **Stevo Mandić.**

OGLAS

Gradjevno Poduzeće

PETAR BLASOTTI & FRANO ŠKOTON
Ispitani nadzidarski majstor u ŠIBENIKU

poduzimlje svaku vrst gradjevnih radnja i popravaka. Specijalista u gradnji štednjaka (Sparherda) i peći za sobe. Poduzimlje čvrste radnje u cement beton (Eisenbeton) bez potrebe željeznih greda, sa posebnom kancelarijom za nacрте i trebovnike u kući Pasini put Suda. 50

Preuzima novčane uloge	Dionička glavnica 80 milijuna	Središnjica u PRAGU, utemeljena god. 1868.	Pričuvene zaklade 23 milijuna	Uloge u TEKUĆEM računu
te ih ukamaćuje sa 4¹/₂ 0 - 4³/₄ 0 na uložne knjižice.	Živnostenská	Banka Podružnica u Trstu	Telefon: N. 2157 — 1078	ukamaćuje prema sporazumu.
3-52	Bizojavni naslov: „Živenstenská“	VIA NUOVA N.º 29.		
	IZVRŠUJE SVE BANKOVNE POSLOVE.			

PUČKA TISKARA
D. V. Iljadica i drugovi
ŠIBENIK

Preporuča se za sve u tiskarsku struku zasjeci-juće radnje.
Cijene umjerene.

OBJAVA

Čast mi je staviti do znanja mojim štovanim mušterijama i cijenjenom općinstvu da sam moj „Hotel Krka“ premjestio na njegovo staro mjesto, to jest gdje se je u zadnje vrijeme nalazio „Hotel Velebit“ koji sada prestaje.

Preporuča se naklonosti starih prijatelja i cijenjenog općinstva, koji će u „Hotelu Krka“ naći sve najmodernije konforte.

Sa veleštovnjem
FRANE CRLJENKO

30

Mladi sudbeni činovnik vješt svima poslima uključivo zemljišnim, piše i govori talijanski, srpsko-hrvatski, pozna dobro njemački, slovenski — traži mjesto kod odvjetnika, tvrdke, zaveda, općine u kojemu drago ovećem gradu. Ponude pod „Radiša“ Uredništvu.

PIO TERZANOVIĆ
Šibenik

Velika zaliha za zimsku sezonu

MUŠKIH ODIJELA

Najmodernijeg kroja uz vrlo umjerene cijene

NE BOJI SE UTKMICE.

9-52

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA — PODRUŽNICA ŠIBENIK

Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU - DIONIČKA GLAVNICA Kr.
2.000.000 - PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIĆI 250.000

BANKOVNI ODJEL PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SREĆKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREĆAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVIZIJA SREĆAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

9-52